

GAZETA TRANSILVANIEI.

Redactiunea si Administratiunea:

Brasiovu, piata mare Nr. 22. — „Gazeta“ ese:
Jol'a si Dumineca.

Prețulu abonamentulu:

pe unu anu 10 fl., pe siese luni 5 fl., pe trei luni
2 fl. 50 cr. — Tieri esterne 12 fl. pe unu anu séu
28 franci.

Anulu XLII

Se prenumera:

la postele c. si r. si pe la dd. corespondenti.

Anunciurile:

un'a serie garmondu 6 cr. si timbru de 30 cr.
v. a. pentru facare publicare. — Scrisori ne-
francate nu se primescu. — Manuscripte nu se
retramiu.

Nr. 40.

Dumineca, 20 Maiu | 1 Iuniu

1879.

Brasiovu, 19/31 Maiu.

Dupa cumu se anuntia dela Bucuresei, camerele de revisuire voru fi convocate pentru diu'a de 22 Maiu st. v. Aceste adunari voru avé se resolve cea mai mare problema din tóte câte s'au presentatu pèna acuma in cursulu dieceniloru din urma corporiloru legiuitóre romane: cestiunea Evreiloru, care dela incheierea tractatulu dela Berlinu atèrna cá sabi'a lui Damocle asupra capulu Romaniei.

Cu câtu mai tare se apropia momentulu candu tiér'a va trebui se ié o decisiune in privinti'a acést'a, cu atâtu mai multu se convinge facare Romanu binesemtitoriu despre gravitatea cestiunei si despre pericolele ce le póte aduce asupra tieriei o rea séu gresita solutiune a ei.

In comparatiune cu celelalte state mari si mici europene Romani'a posede numerulu celu mai mare de Evrei, ceea ce tocmai ingreunéza multu cestiunea si face cá se nu li se póta acordá asia usioru drepturile politice si civile, ce le reclama pentru ei marile poteri.

Se scie, cá art. 44 alu tractatulu dela Berlinu impune Romaniei de a dá aceste drepturi Evreiloru si poterile apusane Germani'a, Frauçi'a, Angli'a si Itali'a pèna astadi nu au recunoscutu formalu Romani'a din cauza, cá inca nu a satisfacutu pretensiunei memorate a tractatulu. Romani'a nu a potutu esecutá punctulu acést'a pèna acuma cu deosebire si pentru aceea, fiindu-cá erá necessitate de a se revisui articolulu 7 din Constitutiune, care dice in alineatulu din urma: „Numai strainii de rituri crestine potu dobèndi impamentenirea.“ Prin acestu alineatu se eschideau toti necrestinii, prin urmare si Israelitii dela esercitiulu drepturiloru politice si civile in Romani'a. Vrendu a satisfice cererei tractatulu dela Berlinu trebuia inainte de tóte se se revéda acestu articulu 7 alu Constitutiunei.

Pentru scopulu acést'a s'au convocat Adunariile presente. Ele sunt chiamate a stabili totodata modulu cumu se fia impamenteniti Evreii din Romani'a. Se intielege cá aci póte fi vorb'a numai de cei pamenteni, nu si de cei cari sunt supusi straini si cari forméza in fapta maiortatea precumpenitóre a Evreiloru locuitori in Romani'a.

S'au propusu pèna acuma mai multe moduri de impamentenire. Strainii, patronii Evreiloru, ceru impamentenirea in massa, cu gramad'a, in contra careia sunt toti Romanii fara deosebire. Façia cu acést'a, dorinti'a generala a Romaniloru este cá se se acorde numai impamentenirea individuala, adeca se se faca posibilu necrestiniloru de a dobèndi impamentenirea cá si crestinii printr'o lege speciala si individuala, votata de Camera.

Intre aceste dóue moduri de solutiune s'au propusu si altele intermediare. Inainte de tóte trebuie se memoramu propunerea d-lui Ion Ghic'a, pe care o cunoscu cetitorii nostri din scrisóre s'a adresata diuarulu „Times“, care scrisóre o amu publicatu si noi. D. I. Ghic'a propune impamentenirea Israelitiloru dupa categorii: a bancheriloru si industriasiloru mari, a celor cu graduri academice si a celor, cari au facutu servicii in armata. Acést'a modalitate nu a aflatu aderinti între Romani, din contra a fostu combatuta din tóte partile, cá un'a, care nu ofera nici o garantia pentru asigurarea intereselor nationale si economice romane.

Nu de multu a iesitu redactorulu „Romanului“ d. Emil Costinescu intr'o intrunire publica a partidei nationale liberale cu-o propunere noua si diferita de tóte cele de susu, care dupa a s'a parere, este in stare a conciliá interesele nationale cu cerintele exprimate in art. 44 a tractatulu dela Berlinu. D. Costinescu propune adeca, cá se li se recunósca dreptulu de cetatieni romani tuturoru Evreiloru nascuti in tiéra, cari au trasu la sorti, dicèndu cá admiterea acestei categorii nu ar' periclitá nationalitatea romana din urmatórele cause:

S'a constatat mai antaiu din tablourile ministeriului de resbelu, cá Israelitii, cari au trasu pèna acuma la sorti nu trecu peste numerulu de 780 individi; alu doilea acesti israeliti in genere seraci si neluminati sunt multu mai puçinu periculosi cá cei din categoriile celelalte; in fine acesti Israeliti prin faptulu supunerei loru de a trage la sorti, au optatu pentru nationalitatea romana, si, aratandu-se gat'a de a plati tributulu sangelui, prin acést'a au doveditu, cá tienu la nationalitatea romana.

Modulu acést'a de solutiune propusu de d. Costinescu a fostu puçinu discutat pèna acuma in pressa, elu este inse importantu si de aceea, pentru cá se crede, cá ar' consenti cu elu si siefulu cabinetulu d. Ion Bratianu. In curèndu se va incepe inse discussiunea in Constituenta si ceea ce trebuie se dorimu este cá tóte consideratiunile iutereselor celoru mici de partida se péra si reprezentanti tieriei se fia petrunsi numai si numai de interesele patriei si ale natiunei.

Cronic'a evenimentelor politice.

Monitoriulu oficialu ungurescu „Budapesti Közlöny“ dela 27 Maiu a. c. publica articolulu de lege XVIII: 1879 asupra instructiunei limbei maghiare in scolile poporale, care este prevediutu cu p. in. sanctiune a regelui. Inca cu-o di inainte de publicarea acestei legi s'a grabitu ministrulu de instructiune publica a ordoná cá la preparandiele din Losoncz, Aradu, Clusiu, si Odorheiulu secuiescu se se introduca cursuri de véra pentru a se propune limb'a maghiara la acei invetiatori, cari nu-o cunoscu. Aceste cursuri voru durá dela 1-a Iuliu pèna la 28 Augustu, si invetiatorii, cari le voru cercetá voru primi o diurna de 80 cr. si quartiru liberu in zidirile preparandieloru séu la privati.

Va se dica aparatulu s'a si pusu in miscare cu o pripa, cá si candu d-loru Tisza-Trefort le-ar' fi teama, cá nu cumuva intardiandu cu vreo di se periclite marele planu alu maghiarisarei. „Die Todten reiten schnell“ dice Neamtulu.

Intr'aceea ne impartasiesce „Nemzeti Hirlap“ o scire, care amu dori se nu se adeverésca. „Vicecomitele din Maramuresiu Ladislaus Mihálka, care si-a castigatu merite insemnate cu adres'a patriotica a Romaniloru din Maramuresiu, — serie numit'a fóie, a visitatu dilele aceste impreuna cu mai multi membrii ai clerulu gr. c. pe noulu Episcopu alu Gherlei Ioanu S a b o in Orade'a-mare. Mihálka a salutatu pe noulu Episcopu in limb'a maghiara si Sabo iá respunsu earasi in limb'a maghiara esprimèndu-si bucuri'a pentru spiritulu patriotic, de care e petrunsa adresa Maramuresieniloru si asigurandu deputatiunea, cá voiesce se lucreze in viitoriu totu in acelasi spirit si se contribuie la intarirea sentiului „patriotic“. — Ne-ar' paré reu, candu s'ar' adeveri, cá noulu Episcopu a demonstratu astfelu in contra atitudinei archiereiloru romani si a Metropolitulu seu. Nu acést'a este modulu, prin care se póte recomandá unu Episcopu nou la Romani.

Protestarile Romaniloru in contra instructiunei limbei maghiare in scolile poporale nu remanu isolate; acuma aflamu cá si slovacii si serbii, desi cam tardiu, protestéza. Lui „Pesti Naplo“ i se scire dela Skalitz 25 Maiu:

„Biseric'a evangelica dela Skalitz a decisu dilele acéste, cá se protesteze in adunarea senioratulu dela Neutra in contra instructiunei limbei maghiare in scolile poporale. Deórace se astépta, cá mai multe comune se urmeze esemplulu celei din Skalitz, se póte admite cu siguritate, cá conventulu districtualu cisdanubianu dela tótna se va finic'unu scandalu. Maiortatea intréba cu mirare cá óre ce ia intratu in capu minoritatii evangelice, care in 1861 s'a luptatu totu asia de energicu in

contra uneltiriloru Maticzei, cá si cealalta parte a poporatiunei. Dér' buruienile cresc si acolo unde le smulgi; unde inse le lasi se crésca inéca si sementi'a cea buna. Ce are se faca statulu ungurescu façia cu acéstu reu? Se privésca óre cu nepasare la valurile ce se apropia? Multi ilu consiliéza se faca acést'a. Pecatulu, dicu ei, cuprinde in sine si pedéps'a; trebuie lasati popii panslavitici se 'si continue joculu; celu ce are minte si patriotismu fara de aceea ilu va condamná. Z. Z. a si trecutu la catolicismu, adi mane voru urmá multi altii esemplulu seu, déca inse pe langa biseric'a luterica din Ungari'a de susu, voru remané numai tieranii, nu mai póte fi periculósa pentru statulu ungurescu.

Dupa acést'a espectoratiune corespondentulu unguru se incérca se dè unu consiliu „patrioticu“ guvernulu, dér' fiindu pré marginitu de a veni cu-o idea propria, recurge la unu casu, ce dice, cá s'ar' fi petrecutu in Moravi'a façia de preotimea catolica de acolo, care a demonstratu odinóra prin aceea, cá a introdusu studiulu gramaticei russesci in seminarie. „Ce a facutu guvernulu austriacu, cá se incete aceste demonstratiuni? intréba corespondentulu. A facutu se i se voteze câteva mii de fiorini spre ajutorarea preotiloru seraci si cu acést'a mica suma a sciutu se faca din inimizii cei mai mari totu numai amici; dér' la noi ce se intempla? Statulu lasa, cá bisericile insesi se imparta subventiunile.“ Déca mergea asia in Moravi'a, cumu dice corespondentulu, astadi n'ar' mai esistá acolo opositiune. Destulu inse, cá vedemu ce trece la unii ómeni de patriotismu, ei credu, cá prin coruperea catorva individi cu câteva mii-sióre se potu delaturá relele si statulu se póte consolidá. La aceea inse nu se gandescu, cá cei ce tacu si se impaca numai, candu li se arunca câte unu oscioru de rosu, sunt spriginulu celu mai nesiguru si de multe ori mai periculosi decâtu cei ce se opunu pe façia din convictiune. Amiciti'a ómeniloru acestora se estiunde numai pèna acolo, pèna unde ajungu miisiórele. Prin mediulóce de aceste imorale niciodata nu se voru poté delaturá pericolele ce amenintia statulu ungaru.

Pe langa Slovacii din Ungari'a de susu au protestatu si serbii in contra introducerei cu forti'a a limbei maghiare in scólele poporale. Dupa o scire a diuarulu opositiunalu serbescu „Zastava“ Episcopatulu serbescu inca a cerutu intr'unu memorandu, asternutu monarchulu, cá Maiestatea S'a se nu sanctiuneze legea de limba. Serbii au venitu cam tardiu cu memorandulu loru, altu efectu ar' fi avutu póte pasulu loru, déca ar' fi fostu combinatu cu acél'a alu Episcopiloru romani. Legea de limba a fostu intru aceea totusiu sanctiunata si promulgata, si viitoriulu celu mai de aprópe va aratá, ce urmari va avé.

Cá un'a din urmarile introducerei limbei maghiare in scólele poporului i se relatéza fóiei „Pester Journal“ dela Becichereculu mare urmatóriele: „Potu se ve impartasiescu cá ceva positivu, cá serbii din comitatulu Torontalulu si cu deosebire cei din fost'a granitia se pregatescu a emigrá cu sutele in Serbi'a, mai cu séma din localitatile Neuzina, Boka, Sarci'a, Jarcovatiu, Ferdinu, Botosiu, Tamasevatiu, Orlovatu, voru emigrá sute de familii, si esemplulu loru voru urmá si locuitorii altoru comune. Motivulu din care s'au decisu a face acestu pasu, se asigura, cá este prefacerea scóleloru nationale in scóle comunale, introducerea limbei maghiare si nesuferibil'a administratiune, motivulu principalu va fi inse fric'a, cá dupa scóle se voru atacá inca si bisericile. Credu, cá autoritatile insesi n'au cunoscentia de acést'a, de órece inscrierile se facu in secretu între poporu. Se dice cá in Serbi'a fiecare familia constatátore din 3 persóne primesce 30 jugere pamentu de aratu, 1 jugeru de viia, unu jugeru locu pentru cladirea casei, lemnele necesare pentru edificare, unu plugu

si 2 boi si este scutitu in timpu de 10 ani de dari si de serviciu militar. —

La nemultiamirea, ce a produs'o conventiunea Austro-Ungariei cu Turcia in interiorulu monarchiei se mai adauge acuma si limbajulu batjocorosu, cu care o intempina o mare parte a pressei straine, cu deosebire cea russesca. Asia scrie intre altele diuarulu „Golos“ din Petersburg intr'unu tonu ironicu: . . . „Comitele Andrassy, dupa ce s'a instrainatu cu totulu de cãtra Russi'a n'a priceputu, nici se intre intr'o legatura mai strinsa cu Angli'a, nici se se intielãga cu Turcia. Beaconsfield s'a folositu de serviciile sale pe cãtu timpu a avutu lipsa de ele in lupta cu Russi'a, inse l'a lasatu pe comitele Andrassy la o parte, indata ce nu ia potutu folosi. Ce se atinge in fine de Turci'a acest'a s'a priceputu fõrte bine la aceea, cã imediatu dupa resbelulu ostenitoriu, in care a fostu invinsa, se cãstige dela comitele Andrassy recunõscerea suveranitatii sale. Desastrulu comite-lui Andrassy cu conventiunea este dër' evenimentulu celu mai insemnatu alu dilei. . . . Austri'a dupa numerulu poporatiunei nu e mai mica, cã Germani'a, dër' insemnatatea ei internationala abia este cã aceea a Italiei, cãci desi Itali'a este mai slaba cu 10 miliõne, dër' potẽ totusiu se põrte o politica nationala independenta de altu statu, fara a se radimã odata pe Germani'a, altadata pe Angli'a. Caus'a acestei situatiuni abnormalã a Austro-Ungariei in Europ'a este mai cu sãma lips'a de putere interiõra, de care nu se põte bucurã, pentru cã o mare parte a poporatiunei sale nu consente de locu cu politic'a guvernului, ci are interese cu totulu opuse acestei politice, care inca este divisa in dõue centre. . . .“

Printiulu Battenberg, alesulu Bulgariloru dela Livadi'a a intreprinsu o calatoria pe la curtile mariloru poteri semnatarie ale tractatului de Berlinu. Antaiu a visitatu curtea de Vien'a unde a fostu primitu cu distinctiune de cãtra Maiestatea S'a, dupa aceea a plecatu la Berlinu. De aci va merge pe la Paris, Londra si apoi se va duce in tiãra bulgarẽca cã se ocupe tronulu ce i la oferitu deputatiunea adunarei nationale dela Tãrnova. Prin aceea cã printiulu a primitu acest'a deputatiune tocmai in Livadi'a la curtea imperatului Russiei, unde i-a fostu prezentatu printiulu in uniforma de generalu russescu cu caciu'ã bulgarẽca, a voitu se arate lumii cã recunõscẽ pe puterniculu Tiaru de patronu alu seu si alu Bulgariei. Battenberg a fostu tractatu la Livadi'a eã unu membru alu casei imperiale russesce, intre altele se anuntia cã imperatãs'a Russiei, care 'i este matusia, ia facutu unu micu prezentu de unu milionu de ruble — bani de buzunariu, de cari negresitu va avẽ mare lipsa Domnitoriulu Bulgariloru.

Diuarulu oficialu de Petersburg descrie cu de ameruntulu visitã printiului Battenberg la Livadi'a si primirea deputatiunei bulgare, asemenea impartasiesce consiliile frumõse ce i s'au datu printiului la Livadi'a la viitõrea organizare a principatului. Calatori'a principelui pe la curtile europene, dice diuarulu numitu, are de scopu a se intielege asupra situatiunei esteriõre si interiõre a tãrei. Printiulu va promite observarea stricta a tractatului dela Berlinu si va accentuã urmatõriile candidatiuni neaparate ale pacii in Orientu: sincer'a aplicare a constitutiunei fruntarielor Balcaniloru, organizarea Macedoniei dupa esemplulu Cretei, regularea fruntarielor intre Bulgari'a si Dobrogea, regularea navigatiunei pe Dunare si derimarea fortaretielor. Se vede, cã printiulu, care, se dice, posedẽ tõta increderea Tiarului, a fostu bine instruat la Livadi'a. Conditiiunile, pe cari i s'a disu se le accentueze pe la curtile europene, sunt atãtu de multe si mari, incãtu pacea, care se face dependentã dela ele, cu greu se va potẽ realizã. Dãca principele Bulgariei pune atãtea conditiuni acuma, candu inca nici nu s'a urcatu pe tronulu ce-i s'a destinat, apoi ne potemu inchipuĩ cumu va vorbi dupa ce ilu va fi luat in posesiune, mai cu sãma, dãca va fi imbolditu de cãtra unchiasulu dela Livadi'a.

Dupa o relatiune din Livadi'a deputatiunea bulgara a fostu primitã in 16 Maiu st. v. de cãtra principele Alecsandru, care respunse cu aceste cuvinte: „Primindu din manile DVõstre actele despre alegerea mea de principe alu Bulgariei, multiamescu din anima pentru increderea, pe care voi cautã a-o justificã, puindu in serviciulu patriei tõte puterile si facultatile mele. Sciu pretiuf semtiemintele DVõstre pentru liberatorii nostri. Aceste semtieminte sunt totu asia de afundu sapate si in anim'a mea si facu cã legatur'a, ce ne lãga cu Russi'a, se aiba o valõre si mai mare. Conformu

vointiei natiunei, am intentiunea de a face visite de eticheta curtiloru celoru mari, ceea ce va aduce põte ceva folosu aceloru dintre fratii nostri, cari n'au fericirea de a avẽ o esistentia independentã. Me voi grabi a me reintõrce la brav'a natiune bulgara, de care sunt mandru a me tienẽ si eu! La revedere! Ddiu se protãga Bulgari'a!“ — Dupa aceea mergẽdu cu totii la imperatulu, acest'a a imbraiosiatu pe principe si a felicitatu pe deputatiune pentru alegerea nimerita.

Resultatulu alegeriloru colegiului alu II-lea pentru senatulu Romaniei a fostu fõrte favorabilu pentru liberali astfelu, cã din 30 alesi au esitu numai trei opositionali. Partid'a liberalã va dispune dër' in viitoriulu senatu asupra unei majoritati de 38 membri contra la 28 opositionali, ear' in Camera va avẽ o majoritate de dõue treimi.

Discursulu

Prẽ S. S. par. Episcopu alu Aradului Ioanu Metianu (tienutu in cas'a magnatiloru la 13 Maiu 1879.)

Escelentiã Võstra, Domnule presiedinte! Inalta cas'a a magnatiloru! Dãca 'mi-permitu a luã si eu cuvẽntulu in cestiunea de sub pertractare, — atãtu de grava dupa parerea mea, — facu acest'a pentru a supune apretiiãrii inaltei case macaru o parte din acele ingrigiri, pe care le au causatu mie si credintiosiloru mei proiectulu de lege pentru introducerea limbei maghiare cã studiu obligatu in scõlele elementarie, ingrigiri ce provinu din acea mare responsabilitate, cu care eu cã archiereu detorescu si statului, si credintiosiloru mei.

Mai inainte de tõte declaru, cã nu sunt in contra invetiãrii limbei maghiare in scõlele elementare acolo, unde este ea de trebuintã, si unde este si cu putintia. Spre a dovedi acest'a me provocu la acea impregiurãre: cã in dieces'a mea, — si precãtu sciu — si in celelalte diecese romane, invetiãrea limbei maghiare este mai de multu introdusa si in scõlele nõstre elementari, precãtu s'a potutu si s'a aretatu trebuintã.

Inse cu tõte acestea sum silitu a combate introducerea acelei limbi in scõlele elementari, atunci candu acest'a se intentionãza in detrimentulu autonomiei bisericesci, alu instructiunii poporale si alu moralitatii.

Inalta casa! dãca sta adevãrulu ce-lu afirmau anticii: „qui proficit in litteris et deficit in moribus, plus deficit quam proficit“, si eu nu punu la indoiãla acest'a, cã adeca tõta sciintia numai in lumina si-are pretiulu seu, atunci trebue se mi se concãda, cã ori ce cultura fara crescere morala religiõsa nu põte aduce fructe bune. Despre acest'a a trebuitu se se convingã in timpurile mai noue unulu dintre cele mai luminate state ale Europei, Germani'a, care pre langa tõta cultur'a spiritualã, negligundu religiozitatea poporului a trebuitu se culãga fructe amari.

Din acestea invederãza: cã intre cultur'a spiritualã, si cea morala religiõsa, sãu intre sciintia si moralitate esiste unu nexu fõrte stiinsu, si deca existe acestu nexu la vre unu poporu, apoi elu existe la poporul romanu, dupa usulu si tradiiunea lui cea vechiã. La poporul romanu biseric'a sta in legatura atãtu de strictã cu scõla confessionalã, incãtu un'a fara de alt'a nu põte esistã. Ambele lucrã reciproc, un'a spre promovarea celeilalte. Biseric'a creaza si sustiene scõla. Biseric'a conduce invetiãmentulu in scõla, si dupa ce si-terminã scõla agendele ei, atunci incredintieã bisericiei pre tinerime, ẽr biseric'a primindu-o in sinulu seu, continua a desvõltã in tinerime totu mai multu invetiãturile de lipsã, si mai alesu invetiãtur'a morala-religiõsa. De aici urmãza: cã romanulu nu si-põte inchipuĩ, se põta esistã bisericã fara de scõla, si scõla ce n'ar stã in strensa legatura cu biseric'a.

Din acestu punctu de vedere trebue se-mi descoperu acea ingrigire, cã eu tare me temu, cã prin proiectulu de lege din cestiune, si anume prin esecutarea lui, acelu nexu, acea armonia, acea legatura strictã dintre bisericã si scõla se va sdruncinã in daun'a moralului crestinescu.

Nu suferẽ indoiãla, cã prin acea dispoziiune a proiectului de lege, prin care se ia dela autoritatile confessionali dreptulu de a edã, cã si pãn'acuma, atestate de calificatiune cu valõre, si prin care acestu dreptu se da si altoru autoritatii, cari nu cunoscũ spiritulu confessionaliloru, dicu: prin acest'a caracterulu confessionalulu alu scõleloru se alterãza fõrte, si urmãrea va fi, cã va slabi zelulu confessionaliloru de a mai contribui la sustinerea scõleloru confessionali, si asia va langedi nu numai morala, dër' si cultur'a poporului prin introducerea acestui proiectu de lege.

Dupa acestea se nasce intrebarea: põte fi acesta in interessulu statului? eu din parte-mi dicu cã nu; pentrucã nutrescu acea convictiune interna, cã ori ce statu atunci este puternicu, candu toti cetãtiani lui, fara osebire de confessiune si de nationalitate, inaintãza de opotriva atãtu in cultur'a spiritualã, cãtu si in cea morala, sciutu fiindu, cã ce-

tãtiani remasi inapoi in un'a sãu alta directiune potu fi numai spre sarcin'a statului respectivu.

Inalta casa! Cine cunõscẽ mai de aprõpe relatiunile Romaniloru din acestu statu nu va putẽ negã: cã ei, cari fara vin'a loru, din vitregitatea timpuriloru, au fostu remasi inapoi in cultura, indata ce s'au delaturatu pedecile au desvõltatu celu mai mare zelulu intru infintieãrea multoru institute de invetiãmentu din propriile loru medilõce, sub scutul si cu ajutoriulu bisericeii, si ori ce omu nepreocupatu va trebui se recunõscã, cã succesulu ajunsu pe acestu terenu, in proportiune cu medilõcele cele modeste, de cari a potutu dispune, se põte mesurã cu succesele ori cãrei alte asemenea confessiuni din patria. Deci este lucru firescu, cã credintiosii mei se fia cuprinsi de mari ingrigiri, aflandu despre cuprinsulu amintitulu proiectu de lege, si se se tãma, cã scõlele lor, cultur'a lor intelectualã si morala voru fi periclitãte prin acestu proiectu de lege.

Acestã temere a credintiosiloru mei este cu atãtu mai indreptãtitã, cu cãtu ei vedu, cã prin amintitulu proiectu de lege se ataca si autonomi'a nõstra bisericẽscã garantatã prin lege.

Nu tragemu la indoiãla dreptulu de suprema inspectiune alu statului facia de scõle, dër' in legea presinte nu este vorba numai de acelu dreptu, ci mai multu de o ingerintia preste mesurã in administratiunea invetiãmentului confessionalulu in acea administratiune, care s'a garantatu confessiuniloru prin articulu de lege XXXVIII din anulu 1868. Totu in urm'a acelei ingerintie se ia dela confessiuni dreptulu pana acuma avutu, de a edã testimoniile de calificatiune la invetiãtori, si prin acest'a se vatama nu numai legea suscitãta, dër' si autonomi'a bisericẽscã in modu fõrte sim-titoriu.

Am disu, cã nu sum contra invetiãrii limbei maghiare in scõlele poporale, precãtu va fi cu putintia, si de trebuintã, dër' acest'a s'ar fi potutu face si pe alta cale, mai alesu dãca se consultau si confessiunile, se putẽ face fara cã se vatame atãtea interese subtile, fara cã se se nasca atãtea ingrigiri si nedumeriri, fara cã se se altereze articulu 38 de lege din 1868, si autonomi'a bisericẽscã, fara cã cultura spiritualã si morala a poporului se fia suferitu atãtu precãtu va suferi in urm'a proiectului de lege, ce sta sub desbatere.

Nu potu incheiã aceste observãri ale mele fara a atrage atentiunea inaltei case si la acea dispoziiune straina si vatamãtorã de dreptu a proiectului presinte de lege, prin care si remanerea mai departe in posturi a invetiãtoriloru deã mai inainte calificati si aplicati se face pendinte dela conditiune, ce nu s'a pretinsu dela ei atunci, candu s'a pregãtitu pentru cariera invetiãtorẽscã, adeca: dela conditiunea de a-si insusi in 4 ani limb'a maghiarã in mesurã, cã se põta propune cu succesu in scõla.

Mi-am tienutu de detorintia de a espune aceste ingrigiri si nedumeriri ale mele si ale credintiosiloru mei, mãturi consideratiuni a inaltei case, in sperantia cã ele voru fi apretiate dupa meritu, din care tõte eu nu potu acceptu proiectulu de lege, cã basa pentru desbaterea specialã.*)

Revista sinodala.

Sibiu 1 Maiu st. v.

(Urmãre.)

Reportulu consistoriului despre starea invetiãmentului din anulu 1878 se imparte in trei partii principale. In partea antaia tractãza in 10 puncte despre esecutarea concluderulu sinodului din anulu trecut. In punctulu antaiu se vorbesce despre infintieãrea unei scõle de meserii in archidieceasa si se arata, cã comisiunea insarcinãta cã se-si dã parerea asupr'a acestui obiectu si-a asternutu elaboratulu seu relativu la acestã cestiune. In punctulu alu 2-lea spune, cã a facutu pasii necesari consistoriulu din Aradu si din Caransebesiu pentru cã se põta capetã datele statistice despre starea invetiãmentului in acele diecese, dera pãna acuma nu le-a potutu capetã, ẽra pe de alta parte a insarcinãtu pe protopopi si pe administratori, cã astãrna datele statistice, ceea ce s'a si facutu, afã de unu protopopu. In punctulu alu 3-lea vorbesce despre visitatiunea scõleloru, din care se vede, cã organele respective nu si-au implinitu chemãtoru cu tõta acuratetiã. In punctulu alu 5-lea vorbesce despre unu proiectu pentru inspectiunea scõleloru din Archidieceasa. Despre acestu proiectu dice cã se va prezentã in sesiunea acest'a sinodului, dër' nu s'a facutu, din ce cauza nu potu sci. Acestu proiectu este de mare importantã pentru prosperitatea scõleloru nõstre confessionali. In punctulu 6 vorbesce despre unu concludu sinodulu, prin care se dicisãse se se infintieze instructiune practica, de meserii in seminaru, dër' apã dupa opiniunea corpului profesoralu seminarialu se põte infintia. Acest'a inca este unu concludu

* Dupa „Biseric'a si Scõla“ din Aradu.

din categori'a celor pripite, déra nice nu sciu ce a voitu se faca sinodulu prin conclusulu acest'a. In punctulu 7 tractéza despre infiintarea unui institutu pedagogicu pentru invetiatoresc, déra arata cá comisiunea insarcinata cu proiectulu nu si-a terminatu lucrarea. Acestu institutu este de cea mai mare trebuintia si nu se mai póte amen'a, fara de daune ireparabile. De multu ar' fi trebuitu se fi fostu infiintiatu unu astfelu de institutu, pentru cá astadi nu se mai potu lasá fetele fara de cultur'a necesare spirituála. Timpurile s'au schimbatu, si noi trebuie, vrendu, nevrendu, se tienneu contu de impregiurari si de spiritulu timpulu si se implinim cu o óra mai curendu cele ce le amu neglesu pēna acuma intr'unu modu neiertatu. Mi e tare frica, cá si acést'a idea frumósa si salutara nu se va poté realisá cátu mai curendu. Pentru realisarea ei se nu crutie inse sinodulu nostra archidiecesanu nimica, cá tóte spesele, cáte se voru face cu organizarea si sustinerea acestui institutu voru aduce fructele cele mai bogate, cáci voru cresce mame bune si Romane adeverate, cari la rēndulu lor voru dá copiiloru o educatiune rationala si solida nationala. Femeile sunt chemate in prim'a linie dupa positiunea lor sociala a pastra tesaurile ereditate dela stramosi cu cea mai mare scampetate; ele sunt chemate a inspirá sentiementele nationale, a intari si conservá iubirea cátra limba si datiunile nationale.

In punctulu 8 arat'a cá pentru cá se tiena scóle poporale impreuna cu gr. catolicii in comunele lipsite de mediulóce, consistoriulu archidiecesanu s'a adresatu la ordinariatele gr. catolice din Blasiu, Gherla si Lugosiu, spre a se intelege cu consistoriulu nostru archidiecesanu pentru punerea in practica a § 45 din art. de lege XXXVIII dela anulu 1868. Pēna acuma numitele ordinariate nu ne au datu respunsu. Din punctulu acést'a alu reportuini póte vedé orice omu negreocupatu, cá consistoriulu din Sibiiu si-a facutu datori'a in cestiunea acesta fórté importanta, ba asiú poté dice vitala pentru respandirea invetiamentulu intre poporulu romanu, acuma remana se si faca si ordinariatele greco-cat. datoriile lor, cá numai dela o procedere solidara de amendóue partile depinde prosperitatea instructiunei in comunele acelea amestecate unde nu póte tienne nici o parte, nici cealalta o scóla corespondiatóre. Responsabilitatea va cadé asupra acelora, cari nu voiescu, se conlucreze pentru bun'a íntielegere in priviuti'a acést'a. Cestiunea trebuie cátu mai curēndu regulata si precisata cá numai póte suferi de felu amānate. Cei ce amāna acést'a cestiune nu sunt amici ai culturii poporulu romanu, ci voiescu numai se se folosésca de prosti'a poporulu spre a si conservá dominatiunea si tutoratulu asupr'a lui, esploatandule spre scopurile lor particularistice.

In pundulu 9 arata, cá a cerutu dela guvernulu, cá se dé si scóleloru nóstre confessionale unu ajutoriu din sum'a ce-o votéza dieta pe totu anulu pentru instructiunea publica, dér' necumu se capete vreunu ajutoriu, nici respunsu n'a datu ministeriulu, pēna acuma. Din acést'a impregiurare trista se vede apriatu, cá fara drepturi nationale nu-ti platescu nimic'a séu prépuçinu drepturile bisericesci.

In sfērsitu se propuse inca in anulu 1876, cá se se infiintieze cursuri pedagogice pe lēnga Gimnasiulu din Brasiovu si din Bradu, dér' acest'a idea, cá multe alte idei pripite si nerumegate, s'a nascutu mórta, de aceea nici nu s'a potutu realisá. Multu mai bine ar' face sinodulu se se lase de astfelu de planuri nepractice, si se se puna cu tóte poterile se se organizeze pedagogi'a din Sibiiu dupa recerintiele timpulu si se o provédia cu poterile necesare didactice, se i dé in dependinti'a, care i-se cuvine dupa principiile pedagogiei moderne si se o provédia cu mediulócele necesare pentru invetiamentu. Apoi dupa aceea se caute se ameliorize sórtea bietiloru invetiatori, cari au fostu pēna acum'a cu totul neglesi.

(Va urmá.)

Lugosiu, 19 Maiu 1879.

(Recunoscinti'a Romaniloru fácia de tienneut'a nationale si patriotica a Episcopulu gr.-cat. romanu din Lugosiu.)

(Urmare si fine.)

Diu'a de 18 Maiu fú destinata, cá se incoroneze, conformu insemnatatii momentulu, manifestatiunea dorintiei si a convictiunei Romaniloru din aceste parti fácia de proiectulu de limba si devotamentulu lor fácia de Episcopulu romanu din locu, Romanii indestulira cu bineventarea Archiereulu numitu in diu'a de 15 Maiu — ci ceea ce

atunci din caus'a tempulu scurtu nu potura efectui aceea o-a facutu in 18 Maiu, onorandu pre acelu Prea santitu Episcopu cu unu conductu de faclie (tortie). Inca nu venise terminulu pentru realisarea conductulu pregatitu, si deja cátra médiadi vedeai pe stradele orasiulu tiereni de prin satele vecine, cari íntielegēdu despre ovatiunea ce erá se se faca se grabira a luá parte la ea. Totu orasiulu erá in miscare, abia asteptandu sosirea serei. Toti Romanii se bucurara, numai strainii, íntielegu nentii si jidovii, cari forméza acuma partid'a unгурésca, stau bosunflati. Sosi inse si orá a 8-a a serei si conductulu, cu totu tempulu ploiosu, plecá in ordinea cea mai frumósa din curtea bisericei gr.-or. la lumin'a a loru 100 tortie si mai multe lampióne cátra resiedinti'a episcopésca. Intre cele dóue siruri de tortie fortate de inteligenti cetatieni si terani, mergeau corurile romanesci din locu si din satulu vecinu Costeiu. Dóra in semnulu dorerei poporulu romanu fácia de multele asupriri, conductulu acompaniatu de mii de ómeni se apropia in tóta tacerea de curtea episcopésca, si numai ajungēdu aici erupse in strigari de „se traiésca“ aratandu astfelu bucuri'a ce-o semte asupra acestui actu romanesc. Ajunsi la fácia loculu, dupa ce portatorii de tortie se postara in semicercu in fácia resiedintiei, — corulu aloru 40 si mai bine pe cantareti bine deprinsi intona „Canteculu Gintei Latine“, dupa finirea careia la dorinti'a si strigarile poporulu Ilustritatea S'a ési pre balconulu resiedintiei. In acestu momentu vorbitoriulu si talcutoriulu sentiementelor poporulu D-lu Advocatu Coriolanu Brediceanu in mediuloculu a doi tierani, cari tienneau tortie aprinse in mana cu capu descuperitu — desi plouá, adresá acésta cuventare cátra Pastorulu sufletescu alu poporulu romanu:

Illustrissime si Présantite Parinte Episcópe! Poporulu carele nu-si iubesc limba si natiunea s'a, nu merita se existe si nu vá esistá. — Dieci de seculi trecura, de candu noi unu bratiu alu mamei „Rom'a amu cuprinsu acestu pamentu, si cu gloria strabnna pre frunte, cu iubirea limbei si natiunei nóstre in anima amu vediatu trecēdu seculu dupa seculu cu fortiele vífórele si uneltirile lor, dér' „Romanii ne-au aflatu, Romanii ne-au lasatu“. Pentru cá poporulu, consciu de tesaurulu ce contine limba s'a nationale, mandru pre caracterulu de romanu, au cautatu fi aflatu asilu securu limbei si natiunei sale in bisericasi scóla. Biserica! mama nóstra buna a scutitu cu damndiescii si neinvingiverii sei muri „individualitatea nóstra nationale, Scóla! isvorulu desteptarei, a nutritu flacar'a nationale a iubirei si natiunei nóstre. Aceste asile eluptate cu nespuse jertfe prin devotamentulu poporulu nostru cátra vét'r'a stramosiésca, prin torrenti de sange pentru domnitoriu, castigat prin admirabil'a contopire a patriotismulu cu caracterulu nationalu, aceste asile au fostu pēna acuma garantate si prin lege positiva.

Prin proiectulu de lege, care vá se prescrie introducerea limbei maghiare de studiu obligatu in scólele nóstre, poporale si confessionate vedemu paralizate drepturile naturale ale parintiloru de a oltoi in anim'a prunciloru lor in limba materna sentirile si caracterulu lor si amenintata nu numai autonomi'a bisericei si scólei remane — ci impreunata in modu nesuportabilu instructiunea intelectuale, si prin acésta progressulu culturalu alu poporulu nostru, — vedemu periclitata esistenti'a aloru mii de docenti, cari in buna credintia, dupa tóte formele legei din vigóre si-au íntemeiatu famili'a lor, si fericire pre cátu de sublima, asia si de grea si amara. Nici actulu accentuatei fratietati, nici semnulu pretinsei egalitati, nici speranti'a unui successu practic vedemu in acelu proiectu, ci cu ingrigiri basate cunóscemu importantia cestiunei si greutatea situatiunei nóstre.

Cestiunile importante, situatiunile grave au nascutu purerea luptatori buni, dér' au aflatu si natiunea romana totdeauna un'a in credinti'a si sentiementele sale. Ilustritatea Vóstra, cá membru alu casei magnatiloru, V'ati manifestatu sentiementele fácia de acestu proiectu; — dér' ve asiguru, cumcá cuvintele rostite de Ilustritatea Vóstra in acelasi inaltu corpu legislativu din litera in litera cuprindu sentiementele poporulu romanu. Si noi poporulu coadunatu din acestu orasiu si dimpregiuru pentru acésta drepta si sincera comunicare a convictiunei nóstre in modu solemn si serbatorescu Ti-esprimemu multiamiti'a si recunoscinti'a nóstra profunda! Ti aducemu omagie nóstre fiescii! Acestu pasiu alu Ilustratiiei Vóstre e adevratu pasiu alu unui bravu luptatoriu, e sincer'a si parintiésca ingrigire pentru bisericu, scóla, limba si natiune. Si fericirea nóstra a ve vedé la inaltimea chiamarei cresce, vedindu si pe ceialalti Illustrii capi ai bisericelor romane patrunchi de asemenea sentiemente si consci de inalt'a loru missiune, e nespusa fericirea nóstra, candu acésta armonia de convictiuni a capilorn, conducătoriloru si pastoriloru oglindéza numai sentiementele poporulu, iubirea limbei si natiunei romane. Intrég'a

natiune fiindu la „unu cugetu la o sentire“, ventulu, ce íntende a stenge, va nutriti numai flacar'a iubirei limbei si natiunei nóstre, si in fácia acestui proiectu cu incredere potemu strigá: Romanii ne-au aflatu, Romanii ne-aveilasá! — Se traiesci Pré Santi'a T'a!

La acést'a cuventare plina de spiritu romanesc Ilustritatea S'a respunse intre altele, cá, pre cátu de neasteptata si surprindietória 'i vine ovatiunea, ce poporulu romanesc din Lugosiu si din giuru a binevoitu ai face in momentulu acést'a, pre atátu de tare ilu mangaia acea impregiurare imbucuratória, cá in cestiunea cea importanta a dilei interesele bisericelor, ale scóleloru si ale poporulu credintiosu alu acestui s. scaunu episcopescu se íntalnescu cu sentiementele, dorintiele si ingrijirile tuturor Romaniloru din Lugosiu. Acést'a s. Episcopia din grati'a prea inalta íntemeiatu spre latirea culturai religiose morale intre poporulu romanescu din aceste tienneuri, intr'unu restempu de unu patrariu de seculu a fostu si este prin bisericile si scólele sale subordonate asilulu poporulu romanescu precumu si alu limbei lui, impreuna cu tóte insusirile individualitati acestui poporu. Mai departe multiamescu pentru documentarea sentiementelor de stima sincera si de incredere si finescu esprimandu dorinti'a, cá prea induratulu Ddieu pe Maiestatea S'a Imperatulu si Regele apostolicu Franciscu Iosifu I prea gratiosulu íntemeiatoriu alu acestei sante Episcopie spre bunastarea Monarchiei si spre indestularea popóreiloru ei, dimpreuna cu tóta prea inalt'a casa domnitória la multi ani fericiti se 'lu traiésca!

Inca nu finise Ilustrulu Archiereu respunsulu seu, candu din mii de guri resuná strigarea de „Se traiésca“, — si reuniunile de cautu voindu se talcuiesca pusetiunua Romaniloru fácia de inimicii sei, intonara canteculu „Mei Tatare“ si dupa acesta marsiulu ostasiescu: „Dulce-i víeti'a“ si acésta fara acompaniarea muzice, care din caus'a plóiei nu s'a potutu infaçisiá. Apoi in rēndulu celu mai frumosu se reintórsera si solemnitatea se finí.

Suntemu convinsi, cá toti Romanii, cari au lúatu parte la acestu actu solemn, s'au reintorsu cu mangaiere sufletésca si au dusu cu sine o scumpa remiúscintia a dilei de 18 Maiu. — Bine ne-au cadiutu a vedé intre multimea celor adunati si Sessulu frumosu romanesc bine reprezentatu, si in semnulu iubirei si alu cointielegerei clerulu cu capulu si pastoriulu adevratu nu numai preotimea gr.-or. si gr.-cat. din satele vecine, ci in societatea Ilustrisimulu Archiereu si pre doi Canonici romani. Déca toti cei ce amu fostu martori acestei serbari nationale amu fostu mangaiati, — cu cátu mai vertosu potemu dice acesta despre Ilustr'a mama si sóra a préiubitulu nostru Episcopu, cari petrecēdu de mai multu tempu lēnga fiulu respective fratele lor chiaru in nóptea aceea intentionasera a se reintórce la loculu natalu in Maramuresiu. — Fia, cá iubirea si aderinti'a Romaniloru manifestata cu acést'a ocaziune se fia nestérsa, éra contielegerea inteligintiei, a clerulu si poporulu perpetua, cá totdeuna se fia un'a intre sine si cu capulu, cu pastoriulu lor adevratu in tóte cauzele nationale.

„Adevérulu“.

Diverse.

(Concertulu) datu de Reuniunea romana de gimnastica si de cantari din Brasiovu Duminec'a trecuta a atrasu unu numerosu publicu, care a si fostu fórté multiamitu cu rezultatulu seu. Corulu amestecat a esecutatu tóte punctele programei cu mare precisiune, care face onóre conducătorulu seu de acuma d-lui Geifrig si prin piesa „Finale din Loreley“ de Mendelssohn B. choru cu solo de sopranu a produsu unu efectu petrudietoriu. Publiculu a cerutu se se repeta partea ultima, asemenea a aplaudatu cele dóue piese romane. Dupa concertu, scaunele, pe cari siadeau ascultatorii, fura departate din sala si dupa o pauza mica se incepù petrecerea de dansu, care durá pēna tardiu in nópte.

(O „sentintia de mórte“ serbésca.) Comitétulu pentru unirea natiunei serbesci“ a trimisu cu timbrulu postalu dela Belgradu, cátra deputatulu dietalu Petru Stoicovici, o scrisóre ce contiene o sentintia de mórte, in care i se impartasesce, cá din cauza, cá a vorbitu pentru introducerea limbei maghiare in scolile popotulu, a fostu condamnatu la mórte, apoi cá peste puçinu va veni la elu unu omu, care 'i va face cunoscuta modalitatea mortii, si déca nu va esecutá sentinti'a cu

man'a s'a, o va esecută altulu. Stoicovici a pre-
datu scrisorea acést'a straina ministrului de in-
terne.

(Crucea „Elisabet'a.") Monitoriulu of.
alu Romaniei" dela 16/28 Maiu publica urmatori-
ulu comunicatu: „Dómnele, care se gasescu in
categori'a prevediuta prin art. 2 si 3 din regula-
mentulu crucei comemorative „Elisabet'a", care
suna: art. 2, crucea Elisabet'a se va conferi tutu-
roru dómneloru, care, prin cautarea ranitiloru séu
bolnaviloru au datu concursulu loru in timpulu
resbelulu din 1877—1878, si art. 3, „Crucea se
va conferi asemenea dómneloru, cari, prin instalare
de spitaluri, inzeestrarea ambulantiiloru séu prin
ofrande insemnate au contribuitu la alinarea sufer-
intiiloru ranitiloru si bolnaviloru in timpulu ace-
stei campanii" si care din aceste dómne nu au
primitu inca brevetulu disei cruce, sunt rogati a
incunoscintiá, péna in terminu de 20 dile pe mi-
nisterulu afaceriloru straine spre a se luá dispo-
sitiunile cuvenite in privinti'a d-loru.

(Despre iluminatiunea) ce s'a
facutu in Bucuresci in sér'a de 10 Maiu scrie
„Monit" intre altele: Tóte edificiile publice pre-
cumu si unu mare numeru de case private erau
stralucitu iluminate cu lampióne in culori, becuri
de gazu iu focuri de bengalu si impodobite cu
transparente, portretele si initialele Domnului si
Dómnei. Domnitoriulu cu fratele seu principele
Leopoldu facura in trasura deschisa o preambulare
prin orasiu, unde erau aclamati de multime cu nes-
fêrsite urari. La intrarea principala a gradinei
frumosu iluminate si unde se aflá unu transparentu
infaçiansandu prin focuri de gazu armele comune
Bucuresci, d. primariu alu capitalei, cu consiliulu
municipalu si d. ministru de resbelu cu toti ofici-
arii garnisónei au intimpinatu pe Mariele Loru,
cari se suira apoi in ovatiuniie continue si acla-
mationile cele mai entusiastice ale multimei, pe
estrada iluminata si impodobita in modu artisticu,
de unde privira la frumosulu focu de artificie, lu-
cratu si arangiatu de pirotechni'a armatei. Dom-
nitoriulu multiamí ministrului de resbelu si prima-
riulu pentru frumós'a serbare ce i s'a facutu si
s'a retrasu apoi la órele 10¹/₂, intorcându-se la
palatul dela Catroceni.

(Transporturile prisionieri-
loru la Siberia) au inceputu in Russi'a
in 5 Maiu, dupa cumu se scrie duariulu „Golos"
din Moscova. In diu'a acést'a s'au tramisu din
temniti'a generala a Moscovei 300 criminali la
Nisinei Novgorod si apoi mai departe la Siberi'a.
In 12 Maiu urmà alu doilea transportu camu 400
persóne totu pe acelu drumu càtra Siberi'a, ear'
in 20 Maiu se speduira camu la 600 persóne.
Peste totu se afla acuma in temniti'a generala din
Moscova mai multu de 11000 de pesóne, cari sunt
destinate pentru transportarea la Siberi'a. Dintre
aceste sunt aprópe la 9000 criminalisti politici.
A patr'a expeditiune de esilati parascesc Moscova
in 26 Maiu. Dupa aceea se aduna toti criminalii
de prin singuratecele temnitiie in temniti'a generala
din Moscova, de unde apoi se tramitu transporturi
de transporturi. Mai deunadi protestá „Golos"
si alte foi muscalesci in contr'a reporteloru false
si esagerate ce adusera foile germane, dér' apoi
acum'a se arata, cà càtu de neintemeiatu a fostu
protestulu diuareloru rusesci in privinti'a deporta-
tioniloru la Siberi'a. Nici unu statu modernu n'a
inchisu si deportatu intr'unu timpu asia de scurtu
atatia omeni cá Russii. Numai Romanii cei vechi
tramiteau cu miile ómenii cá sclavi, cà se le lu-
creze baile de aur si ocnele.

(Foculu din Uralsk.) Intre multele
rele, de cari este bantuita astadi Russi'a, incendie
cele dese, ce se ivescu de unu timpu incóce si
prefacu dieci de sate si orasie in cenusia, sunt
reulu celu mai mare. Pe langa foculu din Oren-
burg a fostu celu mai infricosiatu acel'a din Uralsk,
Din acestu orasiu se scrie diarului „Petersburgkija
Viedomosti" dela 20 l. c. Dumineca 11 Maiu la
2 óre a eruptu foculu la noi in Uralsk. Indata
se vediura esindu flacarile in diferite puncte ale
orasiulu si asia s'a sciutu indata, cà foculu a fostu
pusu. Intr'unu timpu nespusu de scurtu ardeau
patru suburbie. Nu potu se descriu consternarea
si spaim'a infricosiata, de care erá cuprinsa tóta
poporatiunea. Toti fugeau cá nebunii incóce si
incolo, fara a stinge. Intr'o clipita a fugitu din
orasiu mai tóta poporatiunea. Jumetatea orasiulu
a arsu totalu. Mai antaiu a arsu politi'a. Dupa
aceea au arsu casele procurorulu, a judecatoriulu
superioru si a pristavulu (siefulu politiei). Nu

s'a potutu scapá nici macaru unu singuru actu din
zidirile publice oficiale cari ardeau. Unu cazacu,
care stá langa corespondentulu fóiei, candu ardea
procuratur'a, dise càtra elu: „Vedi cumu se urca
apelatiunea procurorulu nostru in cancelari'a ce-
résca!" Afara de aceste arsera si zidirea telegra-
feloru, intendantur'a generarulu Bisjanov si multe
alte zidiri publice, laolalta mai multu de 500 de
case. Daun'a causata prin focu nu se póte inca
pretiui. Mai ingrozitoriu a fostu foculu in orasiulu
Orenburg, unde nnumai in centru au arsu 950 case,
si intr'unu singuru suburbiu 1420 case. Se crede
cà totu man'a Nihilistiloru au pusu si aceste focuri,
resbunarea loru este grozava.

(Macrovotismulu.) Corpulu omenescu
se afla intr'o continua schimbare, in fiacare mo-
mentu murimu, pentru cà se ne nascemu de nou.
Pe lènga tóta schimbarea cea rapede a materiei,
totusiu se numera omulu intre fiintiele cele ce tra-
iescu mai multu; numai puçine animale, precumu
vulturulu, chitulu ilu intrecu, dér' nici pe departe
nu se póte mesurá cu arborii, cari ajungu o etate
dela 5 péna la 600 de ani, ba in Boemi'a se afla
unu arbore, despre care se da cu socotél'a, cà ar
fi de 2000 de ani, inca si mai betranu este unu
arbore in Afric'a, despre care se dice, cà ar fi de
5 péna la 6000 de ani. Care este etatea cea mai
adénca, pe care o póte ajunge unu omu preste totu?
S'a trasu la indoieia, cà omulu ar' trece cu multu
peste 100 de ani. Dér', s'a demustratu prin
esemple, cà omulu póte se ajunga la o etate aprópe
de 200 de ani. Mai cu séma Angli'a ne da mai
multe esemple de feliulu acest'a: unu tieranu nas-
cutu in sut'a a 15-a trai péna tardiu in sut'a a
17-a si ajunsé la o etate de 172 de ani, inca cà
betranu de 120 de ani se fia facutu lucruri grele
de mana. Ospetandulu regele cu bucate grele, si
fiindu invetiatu la o vieatia fórté simpla si mode-
rata, se bolnavi si in urm'a acést'a muri. Altu
Anglesu nascutu la 1500 ajunsé etatea de 170 de
ani. O vieatia fórté miscata avu unu Danesu, care
se nascu la 1624 si muri la 1770, in etate de
136 de ani. Numai in etate de 111 ani se ca-
satori cu o femeia de 60 de ani, dupa a careia
mórte voiea se se casatorésca de nou cu o féta de
18 ani. Alti macrovoti avura in vieati'a loru mai
multe femei, unu Scotiezu avu 9 si unu Erancesu
10. Si in Banatu s'a aflu unu omu, care a mu-
ritu in etate de 185 de ani in anulu 1724. Dér'
si astadi se afla ómeni destui, cari sunt mai be-
trani de 100 de ani, asia se afla in Bromberg
unu omu de 118 ani, care a servitu, cà tunariu sub
Fridericu celu Mare. Despre cei mai multi ma-
crovoti se dice, cà ei, péna la mórtea loru au
fostu sanatosi si vigurosi. Admirabila este scirea,
cà la acesti ómeni betrani le cresce perulu si
dintii de nou si cretieturile pielei pieru. Hufeland
aduce dóue casuri de atare regeneratiune din pun-
tulu de vedere alu fisiologiei, lucrulu nu este im-
possibilu.

Dupa „S. d. Tgbl."

Dare de séma.

a comitetulu balulu romanu din Vien'a.

Au contribuitu pe listele societatii „Romani'a-
Juna":

(Urmare si fine.)

Din Transilvani'a:

15 Turd'a. (15 fl. v. a.) Prin colect'a D-nei Emilia
Ratiu. Domnii: Dionisiu Siulutiu, jude reg. la trib. 2 fl.,
Dna Ludovica Moldovanu 1 fl., Vasile Poha, locot. de art.
2 fl., Dna Maria Vladuti 1 fl., Ioan Petria 1 fl., Fili-
pescu 1 fl., Ilarion Pop 1 fl., Folyovici 1 fl., P. Moldo-
vanu 1 fl., Aurelia Kiffa 1 fl., Dna Elena Ratiu 1 fl.,
Susana Medanu 1 fl., I. Lugosianu 1 fl.

16 Zlatna. (5 fl. v. a.) Prin colect'a Dlui Georgiu
Damianu. Domnii: Georgiu Damianu, paroch. or. 2 fl.,
Moise Lasló, paroch. gr. cath. 1 fl., I. Bogdanu, paroch.
gr. orient. 2 fl.

Din Ungari'a:

1. Aradu. (20 fl.) Illustr. S'a Ioanu Metianu Eppulu-
Aradulu 20 fl.

2. Lipova. (10 fl.) D-nulu Ioanu Tieranu, protopopu
D-na Elen'a Tieranu 5 fl.

3. Lugosiu. (10 fl.) Illustr. S'a Eppulu Victoru Mi-
hali de Apsi'a 10 fl.

4. Budapest'a. (40 fl.) Domnii: Alexandru Mocioni
10 fl., Eugeniu Mocioni 10 fl., Antoniu Mocioni 10 fl.,
Georgiu Mocioni 10 fl.

5. Caransebesiu. Domnii: Illustr. S'a Eppulu Ioanu
Popasu 15 fl., Andrieviciu, protopopu 3 fl.

6. Posionu. (20 fl.) D-na Ieane Baich de Wara-
né Atanasievits de Valypay 10 fl., D-lu B-ronu Nicol
de Budna 10 fl.

7. Resiti'a-Montana. 27 fl. v. a.) Prin colect'a D-
jude reg. Iuliu Petricu. Domnii: Iuliu Petricu, ju-
reg. 5 fl., Augustu Gonteanu, not. cerc. 3 fl., Iuliu
Marcu, docente 3 fl., Ioanu Budintiann, avocatulu 5 fl.,
Ioanu Popoviciu, notariu 3 fl., Stefanu Antonescu, ju-
adm. 2 fl., Dimitriu Antonescu, avocatulu 3 fl., Georgiu
Craciunu, not. com. 1 fl., Ioane Iankovits, subj. reg. 1 fl.,
Arnoldu Pinkup, esecutoriu reg. 1 fl.

Cu totulu au intratu din Transilvani'a 528 fl. ear'
Ungari'a 145 fl. Afara de acést'a a mai incassatu Com-
tetulu balulu romanu din Vien'a in totalu: Din Vien'a
2 galbeni, 65 franci, si 1075 fl.; Au contribuitu in
multi alti Maj. S'a Imperatulu Franciscu Iosifu
100 fl., Maj. S'a Imperatésa Elisabet'a 50 fl. si A. S.
Imp. Archiducele Albrecht 50 fl. Din Bucovina
10 fl. si din Romani'a 522 franci, 257 fl. si 10 rub.
Altetiele Loru Regale Domnitoriulu Carolu si Dóm-
Romaniei au contribuitu 100 fl. — Cu totulu au intrat
dér' 3303 fl. 73 cr. Spesele au fostu de 1273 fl. 39 cr.
Prin urmare a remasu pentru „Romani'a Juna" unu ven-
curatu de 1930 fl. 34 cr. v. a.

Nr. 57/1879.

1—3

Concursu.

Pentru optu (8) tineri romani, cari voiescu
invetiá vreuna din urmatórele meserii: rotariu
dulgheri'a, ferari'a, cosiocari'a, mesari'a, cismariu
palariaria, curelari'a séu sielari'a, se deschide prin
acést'a concursu la unu ajutoriu pentru fiacare
câte 25 fl. pe anu.

Suplicele au se fia instruite cu urmatórele do-
cumente:

1. Carte de botezu, din care se fia evidentu, e
concurrentele e de nascere romanu si cà ar
celu puçinu etatea de 14 ani.
2. Atestatu scolasticu, cà are celu puçinu cunos-
cintiele ce se predau in scólele primarie din
Austro-Ungari'a si se cuóscá si o alta limba
usitata in tíera, precumu german'a séu ma-
ghiar'a.
3. Reversu dela parinti séu tutori, cà voru
pe fiii loru se invetie meseri'a, la care se va
plica, péna candu voru esi calfe séu sodalie
atestatu in regula.
4. Unu exemplariu din contractulu ce parintelu
séu tutorele suplicantelui voru incheiá cu ma-
estrulu, la care invetiacelelu intra la meseri-
ce si-a alesu-o.

Suplicele astfelu instruite suntu a se inainta
subsemnatulu Comitetu péna in 31 Iuliu a. c.
st. n.

Sibiiu 10 Maiu 1879.

Comitetulu Asociatiunei transil-
vane pentru literatur'a romana si
cultur'a poporulu romanu.

Pretiurile piatiei

din 30 Maiu st. n. 1879.

	Hectolitru.	fl. cr.	Hectolitru.	fl. cr.
Granu	fruntea . . .	5.60	Mazerea . . .	4.40
	midilocu . . .	5.—	Lintea . . .	7.00
	de diosu . . .	4.20	Fasolea . . .	4.20
Mestecatu . . .	3.30	Cartofi . . .	1.60	
Secara	fromósa . . .	3.50	Sementia de inu . . .	8.50
	de midilocu . . .	3.20	„ de cânepa . . .	6.50
Ordiulu	frumosu . . .	3.40	1 Chilo. fl. cr.	
	de midilocu . . .	3.30	Carne de vita . . .	—
Ovesulu	frumosu . . .	2.40	„ de rimatoriu . . .	—
	de midilocu . . .	2.30	„ de berbece . . .	—
Porumbulu . . .	3.40	100 Chile. fl. cr.		
Meiu . . .	4.65	Seu de vita prospetu . . .	32.—	
Hrisca . . .	—	„ „ „ topitu . . .	48.—	

Cursulu la burs'a de Vien'a

din 30 Maiu st. n. 1879.

5 ⁰ / ₀ Rent'a charthia	Oblig. rurali ungare . . .	82.50
(Metalliques) . . .	„ „ Banat-Timis . . .	85.50
5 ⁰ / ₀ Rent'a-argintu (im- prumutu nationalu) . . .	„ „ transilvane . . .	86.75
70.75	„ „ croato-slav. . .	82.25
Losurile din 1860 . . .	Argintulu in marfuri . . .	—
116 30	Galbini imperatesci . . .	5.40
Actiunile baneci nation. . .	Napoleon'd'ori . . .	9.25
846.—	„ „ „ . . .	—
inst. de creditu 270.50	Marci 100 imp. germ. . .	57.25
Londr'a, 3 luni . . .		116.50

Editoru: Iacobu Muresianu.

Redactoru responsabilu: Dr. Aurel Muresianu

Tipografa: Ioane Gótt si fiu Henriou.